

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ ТА ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
Кафедра міжнародних економічних відносин**

Допущено до захисту
Завідувач кафедри _____
(підпис)

“ ____ ” _____ 2020 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності міжнародні економічні відносини
за темою

**«Удосконалення імпорту підприємства сфери будівничо-господарського
ритейлу (на прикладі ТОВ «Епіцентр»)»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи 7
ЦЗФН
спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини
Мцкерашвілі Крістіна Малхазіївна
Науковий керівник: к.е.н., доцент
Уханова Інна Олегівна

ОДЕСА - 2020 р.

АНОТАЦІЯ

Мцкерашвілі К.М., «Удосконалення імпорту підприємства сфери будівничо-господарського ритейлу (на прикладі ТОВ «Епіцентр»)), випускна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2020 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є імпорт підприємства будівничо-господарського ритейлу.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти імпорту у зовнішньоекономічній діяльності, узагальнено фактори, що впливають на імпорту діяльність, визначено та досліджено методи оцінки імпорту.

Проведено аналіз імпорту ТОВ «Епіцентр», проведено SWOT-аналіз імпорту підприємства. У третьому розділі сформульовано заходи, що мають поліпшити комерційну діяльність гіпермаркетів ТОВ «Епіцентр».

Розроблено заходи із удосконалення імпортуних закупівель та запропоновано до впровадження онлайн-систему «Balanced Scorecard» як фактор удосконалення моніторингу показників закупівельної діяльності на зовнішніх ринках.

Ключові слова: імпорт, міжнародна торгівля, будівельний гіпермаркет, комерційна діяльність, ритейл.

ANNOTATION

Mtskerashvili K., "Improvement of imports of the enterprise sphere of construction and economic retail (on the example of LLC" Epicenter ")", final work for master's degrees in the specialty 292 International Economic Relations, Odessa National Economic University, Odessa, 2020 .

Qualification work consists of three sections. The object of study is the import of construction and economic retail.

The theoretical aspects of import in foreign economic activity are considered in the work, the factors influencing import activity are generalized, methods of estimation of import are defined and investigated.

The analysis of import of Epicenter LLC is carried out, the SWOT-analysis of import of the enterprise is carried out. The third section formulates measures to improve the commercial activity of Epicenter hypermarkets.

Measures were developed to improve import procurement and proposed for the introduction of the online system "Balanced Scorecard" as a factor in improving the monitoring of indicators of procurement activity in foreign markets.

Key words: import, international trade, construction hypermarket, commercial activity, retail.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІМПОРТУ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1	6
1.2	13
1.3	19
Висновки до Розділу 1	31
РОЗДІЛ 2.	32
АНАЛІЗ ІМПОРТУ ТОВ «ЕПІЦЕНТР» НА РИНКУ ТОВАРІВ БУДІВНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОГО РИТЕЙЛУ	
2.1.	32
Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Епіцентр Одеса» як суб'єкту імпоротної діяльності	
2.2	48
2.3	59
Висновки до Розділу 2	67
РОЗДІЛ 3.	69
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІМПОРТУ ТОВ «ЕПІЦЕНТР»	
3.1	69
Заходи удосконалення імпорту та збуту імпоротної продукції мережі ТОВ «Епіцентр»	
3.2	75
Заходи із удосконалення складської логістики для удосконалення онлайн-збуту імпортованих товарів ТОВ «Епіцентр»	
3.3	78
Впровадження онлайн-системи «Balanced Scorecard» для моніторингу показників імпоротної діяльності ТОВ «Епіцентр»	
Висновки до Розділу 3	82
ВИСНОВКИ	83
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88

ВСТУП

Актуальність теми. В даний час економіка країни успішно інтегрується в світову, наші підприємства конкурують з провідними підприємствами світу. Прийнята нашою державою політика лібералізації зовнішньої торгівлі, а також свобода підприємництва дає можливість вітчизняним підприємствам самостійно вирішувати питання з виробництва певних товарів, по виходу на конкретні ринки, імпортування товарів, які необхідні для задоволення потреб споживачів.

В ринкових умовах вітчизняні підприємства засновують свою економічну політику і організують процес управління виробництвом, реалізацією та фінансовими результатами самостійно. В обстановці конкуренції, що загострюється на ринках, як внутрішньому так і зовнішніх, однією з основних умов успішної діяльності є вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності. Підприємство, що домоглося успіхів у імпортній діяльності, - це підприємство, яке працює над поліпшенням технології закупівлі товарів, управлінні імпортом, розробкою та впровадженням ефективних інструментів управління зовнішньоторговельною діяльністю. Вищевикладене визначає актуальність теми, обраної для дослідження у кваліфікаційній роботі магістра.

Зазначені питання теми досліджувались в роботах Дегтярьової О.І., Дахно І.І., Герчікової І.Н., Козака Ю.Г., Ноздрьової Р.Б., Гринько І.С., Кириченко А.В. та ін. Теоретичні та практичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємств також розкриті у роботах Вічевич А. М., Гребельник О.П, Заєць М.А., Прокушев Є.Ф. та інших. Зокрема, значна увага в працях вищезгаданих фахівців приділена необхідності удосконалення імпоротної діяльності вітчизняних підприємств.

Мета дослідження - на основі дослідження та оцінки імпорту ТОВ «Епіцентр» розробити пропозиції щодо його удосконалення.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- визначити теоретичні основи імпорту;

- узагальнити чинники, що впливають на здійснення імпортової діяльності;
- узагальнити методи оцінки імпорту;
- здійснити SWOT-аналіз чинників імпортової діяльності ТОВ «Епіцентр»;
- провести аналіз імпорту «ТОВ Епіцентр»;
- розробити заходи з поліпшення комерційної діяльності ТОВ «Епіцентр»
- запропонувати заходи з удосконалення імпортової діяльності гіпермаркетів ТОВ «Епіцентр».

Об'єктом дослідження є імпорт підприємства будівничо-господарського ритейлу.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та практичні рішення відносно удосконалення імпорту підприємства будівничо-господарського ритейлу.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, серед яких метод наукового пізнання, узагальнення та синтезу, статистичного аналізу, SWOT-аналіз, графічні методи. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office – Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження є закони України та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистичні матеріали ТОВ «Епіцентр», бухгалтерська та фінансова звітність підприємства.

Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає у наданні рекомендацій підприємству господарсько-будівничого ритейлу ТОВ «Епіцентр» щодо удосконалення імпортової діяльності.

Структура роботи. Зміст роботи викладено на 89 сторінках, список використаних джерел із 54 найменувань, розміщений на 6 сторінках. Робота містить 23 таблиці, 31 рисунок.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можемо зробити наступні висновки за проведеним у випускній роботі дослідженням.

Дослідження теоретичних напрацювань дозволило визначити, що імпорт – це ввезення в країну з-за кордону іноземних товарів, технологій, капіталів, послуг для використання на внутрішньому ринку країни, задоволення потреб, які сама країна не в силах забезпечити. Основними ознаками імпортової операції є висновок контракту з іноземним контрагентом і перетинання кордону країни імпортера. Ввезений товар може бути як готовою продукцією, призначеною для реалізації, так і сировиною для переробки.

Фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної, у тому числі імпортової, діяльності, можуть бути класифіковані по ряду ознак. Можна виділити фактори, що відрізняють учасників зовнішньоторговельної діяльності від підприємств, що працюють на внутрішньому ринку; зовнішні фактори; внутрішні чинники. З точки зору спрямованості дії фактори можуть бути сприятливі і несприятливі. За часу дії фактори бувають постійно діючі і тимчасово діючі. Залежно від ступеня контролю підприємства фактори поділяються на контрольовані і неконтрольовані. Контрольовані фактори також характеризуються рівнем фінансових витрат і часом для їх зміни.

Слід зазначити, що в реальності рідко які підприємства приділяють увагу комплексній оцінці своєї діяльності за допомогою всіх показників, однак керівникам слід пам'ятати, що в умовах ринкової економіки без моніторингу своєї імпортової діяльності обійтись неможливо. Специфіка аналізу імпортової операції полягає в тому, що на зміну вартості імпорту крім таких факторів, як зміна фізичного обсягу і асортименту поставок, впливають зміни митних платежів та офіційного курсу гривні до іноземних валют. Економічний ефект від імпорту для продажу на внутрішньому ринку – абсолютний економічний показник, який використовується для оцінки

результатів імпорتنих операцій, виражається в грошових одиницях і являє собою різницю між вартістю імпортного товару на внутрішньому ринку і витратами на його придбання і реалізацію. Цей показник показує, який фінансовий результат (прибуток або збиток) одержить імпортер від імпорту і реалізації на внутрішньому ринку імпортного товару. Економічна ефективність імпорту для продажу на внутрішньому ринку – це відносний економічний показник, який використовується для оцінки імпорتنих операцій, виражається у відносних одиницях і являє собою відношення вартості імпортного товару на внутрішньому ринку до витрат на його придбання і реалізацію. Він показує скільки гривень одержить імпортер на кожну витрачену в зв'язку з імпортом гривню.

Компанія «Епіцентр К» – це національна мережа сучасних будівельних гіпермаркетів з європейськими стандартами обслуговування та широким асортиментом товарів. За 17 років існування мережа торгових центрів «Епіцентр» пройшла якісну трансформацію від будівельних до будівельно-господарських гіпермаркетів і перетворилася на потужну мережу торгових центрів. Епіцентр успішно освоює нові напрямки діяльності, сміливо виходячи за межі ритейлу. Розвиток аграрного спрямування почався в 2015 році. Сьогодні за обсягом земельного банку аграрний напрямок Епіцентр К входить в десятку найбільших аграрних компаній України. У структуру групи компаній входить Epicenter Ceramic Corporation, яка об'єднує потужні заводи з виробництва плитки керамічної. У 2019 запущений завод по виробництву плитки керамічної і керамограніта в Київській області.

Аналіз динаміки обсягу та структури товарної продукції гіпермаркету «Епіцентр» у 2017-2019 роках продемонстрував, що найбільше зростання обсягу товарів у 2019 році демонструє реалізація виробів з металу, реалізація будівельних матеріалів, то обсяг реалізації електротехніки збільшився на 5094,5 тис. грн. Головна частина імпорту ТОВ «Епіцентр» - керамічна плитка, більша частка якої імпортується з дев'яти країн. У 2019 році головним зовнішнім постачальним плитки була Польща. Просту кераміку

переважно імпортують з Польщі і Білорусі, кам'яна плитка імпортується від постачальників Іспанії, Китаю та Італії. Польща в 2019 році збільшила частку імпорту плитки неглазурованої. В імпорті глиняної плитки лідером є Польща із часткою 37% в імпорті глазурованої плитки і 76% -в імпорті неглазурованої плитки. Слід зазначити, що ТОВ «Епіцентр» є одним з головних імпортерів керамічної плитки серед ритейлерів та магазинів України. ТОВ «Епіцентр», ввійшло до списку імпортерів-лідерів в 2013 році, посівши друге місце з часткою 11%, за 5 років ТОВ «Епіцентр» став лідером імпортування плитки. Головну частку в імпорті сантехнічних товарів у 2019 році займають пластикові ванни та душові панелі (30%), сантехнічні фаянсові вироби і змішувачі (28%) та душові панелі (27%). Якщо проводити аналіз за географічною структурою імпорту сантехніки, слід почати з одного з найголовніших постачальників – Китаю. ТОВ «Епіцентр» імпортує для гіпермаркетів мрамур, граніт, сланець і інші види каменів. Аналіз товарної структури імпорту демонструє, що частка мрамору в займає 74%, що на 7 в.п. більше ніж у 2018. Турецькі постачальники втратили 1 місце в рейтингу постачальників будівельного каменю, лідером стала Італія, на третьому місці постачальники Іспанії (15%).

Економічна ефективність є одним з головних критеріїв для прийняття управлінських рішень в складних умовах економічної кризи. Розрахунок коефіцієнта рентабельності імпортних операцій за контрактом CRISTAL CERAMICAS, S.A = 107,8%. Розрахунок коефіцієнта рентабельності імпортних операцій за контрактом RONDINE S.P.A = 126,1%. Зауважимо, що рентабельність першого і другого контракту перевищує норму, говорить про те, що дійсно вигідно робити закупівлі у іноземних компаній.

ТОВ «Епіцентр» діє в мінливому середовищі, тому потрібно постійно відстежувати сильні і слабкі сторони, розуміти, які фактори підтримують компанію, а які діють негативно. SWOT-аналіз ТОВ «Епіцентр» продемонстрував, що особливу увагу керівництву слід звернути на внутрішні недоліки, які не дозволяють ТОВ «Епіцентр» функціонувати більш успішно.

Серед сильних сторін слід наголосити на тому, що ТОВ «Епіцентр» - це національний бренд, який за роки роботи встиг сформувати високу репутацію у споживачів. Крім того, сьогодні компанія контролює майже 40% ринку будівельного ритейлу в Україні. Слабкими сторонами залишається певна залежність від імпорту. Особливо це стосується престижних товарів, які не мають аналогів в Україні.

Слід зазначити, що криза, спричинена пандемією, може привести до перегляду багатьма компаніями ланцюжків поставок і це - шанс для українських ритейлерів. Криза може призвести до більш ретельного вивчення ланцюжків поставок з упором на стійкість і диверсифікацію. Карантин і пандемія викликали безпрецедентний ріст ринку електронної комерції в світі і Україні. За даними Salesforce в другому кварталі 2020 роки онлайн-продажі виросли в світі на 71%. Гіпермаркети "Епіцентр" у період карантину істотно наростили частку онлайн-продажів. Якщо в кінці 2013 року онлайн-торгівля забезпечувала 3% в структурі продажів компанії, то за останні три місяці збільшилася до 10%. За час карантину онлайн-продажу з доставкою виросли на 224%, а з самовивозом - на 262%.

Митне оформлення є невід'ємною частиною здійснення імпорتنих операцій. Для кожного учасника зовнішньоекономічної діяльності важливо стежити за останніми змінами в митному законодавстві, щоб мінімізувати ризики та зменшити пов'язані із цим витрати. Однією з дієвих і вигідних процедур митного оформлення є попереднє декларування.

На підприємстві Епіцентр однією з проблем є недостатнє кількість складів при перевезення вантажів з країн далекого зарубіжжя. На власних складах керівництву підприємства легше стежити за збутом продукції і підвищувати список пропонованих послуг клієнту, це дає можливість зміцнювати позиції в конкурентоспроможності. Щоб зробити оцінку для пропонованого підприємства при вдосконаленні складського приміщення необхідно розрахувати NPV - чистий наведений дохід. Виходячи з цього підприємство розраховує на прибутковість рівну 1 789 234 грн. Підприємство

може більше кількість часу приділяти своєму розвитку, а так само збільшити шляхом реклами обсяг продажів і відповідно свої доходи. Таким чином, при наявності необхідної кількості складських приміщень повністю себе окупить, і почне приносити прибуток і розміщувати необхідне для задоволення потреби кількість готової продукції.

ТОВ «Епіцентр» пропонується створити онлайн-систему показників ефективності здійснення економічної діяльності Balanced Scorecard (систему збалансованих показників), щоб оцінити рівень досягнення таких цілей, таких як завоювання ринку, конкурентні переваги, утримання і залучення клієнтів, створення репутації надійного партнера, виявити нові потенціали успіху. Як видно з таблиці, найбільшою мірою ТОВ «Епіцентр» реалізує потенціал у політиці просування (72,2%), інструменти, пов'язані з ціновою політикою та політикою щодо продукту використовуються недостатньо – інтегральний показник становить 65,3%. ТОВ «Епіцентр» варто приділяти увагу застосуванню інструментів маркетингового комплексу щодо торговельної та імпоротної діяльності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: учебник для вузов/ Л.Е. Стровский, С.К. Казанцев, Е.А. Паршина и др.; Под ред. проф. Л.Е. Стровского. 5-е изд., перераб. и доп. М.: ЮНИТИ, 2011. 456 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон. [текст] Навч. посібник. — 6-те вид., перероб. та доп. / За ред. Ю. Г. Козака. — К. : Центр учбової літератури, 2016. — 290 с
3. Белов в.А. Международное торговое право и право вто. В 2 т. Том 2 : Учебник [Текст] / В.А. Белов. – м. : Издательство Юрайт, 2015. – 615 с.
4. Голубєва В. О. Нетарифне регулювання зовнішньоторговельної діяльності в міжнародному прав на національному законодавстві України : Монографія. [Текст]. / В. О. Голубєва. – К., 2005. – 132 с.
5. Осика С.Г., П'ятницькій В.Т., Оніщук О.В., Осика А.С., Штефанюк О.В. Регулювання ринків товарів і послуг на засадах норм і принципів системи ГАТТ/СОТ. / Серія: Система Світової Організації Торгівлі, як основа регулювання глобальних торговельних процесів. [Текст] / С.Г. Осика, В.Т. П'ятницькій, О.В. Оніщук, А.С. Осика, О.В. Штефанюк. – К. : УАЗТ, 2000. – 336 с
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
7. Макогон Ю.В., Фомичева Н. В. Организация и техника внешнеторговых операций: Учебное пособие для студентов специальности 'Международная экономика. Донецк: ДонНУ, 2001. 160 с
8. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: учебник для вузов/ Л.Е. Стровский, С.К. Казанцев, Е.А. Паршина и др.; Под ред. проф. Л.Е. Стровского. 5-е изд., перераб. и доп. М.: ЮНИТИ, 2011. – 305 с.
9. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Батанова Т.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: сучасні особливості функціонування та розвитку.

Монографія. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012. – 182 с.

10. Стровский, Л. Е. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: пособие для вузов / Л. Е. Стровский. – М.: ЮНИТИ, 2010. – 504 с.

11. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ (зі змінами та доповненнями на 24.06.2015) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

12. Венцель В. Т. Зовнішньоекономічна діяльність: підходи до розуміння в довідниковій та нормативно-правовій літературі [Електронний ресурс] / В. Т. Венцель // Вісник ЖТДУ. – 2011. – № 1 (55). – С. 43–45. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/702/1/9.pdf>

13. Дятлова О.В. Формы выхода на международные рынки их преимущества и недостатки // В сборнике: Актуальные проблемы учета, анализа и аудита в социальной сфере. 2015. С. 33-38.

14. Гузенко Г. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: сутність, економічний механізм її розбудови, особливості [Електронний ресурс] / Г. М. Гузенко, Ю. О. Гайдученко // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 3 (14). – С. 77–88. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnyua_etp_2013_3_10.pdf

15. Уханова І.О. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства в умовах кризи (на прикладі ПАТ "Одескабель"). Матеріали конференції: Научний диспут: вопросы экономики и финансов, 2016, С. 81-86

16. Цхакая А.В. Экспортно-импортные операции // В сборнике: Актуальные проблемы экономики в условиях кризиса. Москва, 2016. С. 93.

17. Регулювання зовнішньо-економічної діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. нав. закл. / [І. І. Дахно, В. М. Барановська, Ю. А. Бовтун та ін.] ; за ред І. І. Дахна. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
18. ICC. Incoterms 2020. Available at: <https://iccwbo.org/publication/incoterms-2020-practical-free-wallchart/>
19. Васюренко В. О. Фінансове регулювання ЗЕД підприємств: теоретичне узагальнення та прикладний аналіз : монографія / В. О. Васюренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 100 с.
20. Эзопова-Сорокина, О.С. Методические аспекты бухгалтерского учета и аудита импортных операций: дис. канд. экон. наук [текст] / О.С. ЭзоповаСорокина. – СПб., М., 2008. – 167 с.
21. Блохин К.М. Учет материально-производственных запасов, приобретаемых по импортным контрактам [текст] / К.М. Блохин // Аудиторские ведомости. – 2011. – № 3. – С.56-69.
22. Торгова Л. В. Основи ЗЕД : нав.-метод. посібник / Л. В. Торгова, О. В. Хитра. – Львів : «Новий Світ-2000», 2006. – 512 с.
23. Факторы спроса на импортные товары инвестиционного назначения в России / Идрисов Г.И.; под ред. Синельникова-Мурылева С.Г.; – М.: Ин-т Гайдара, 2010. – 204 с.
24. Воронкова, О.Н. Внешнеэкономическая деятельность: организация и управление: учеб. пособие / О.Н. Воронкова, Е. П. Пузакова; под ред. проф. Е.П. Пузаковой. –М.: Экономистъ, 2007. – 495 с
25. Завьялов, П. С. Формула успеха: маркетинг (сто вопросов – сто ответов о том, как эффективно действовать на внешнем рынке). –2-е изд., перераб. и доп. / П.С. Завьялов, В.Е. Демидов. – М.: Международные отношения, 1991. – 416 с.
26. Дахно І. І. Управління Зовнішньоекономічної діяльності / І. І. Дахно //Економіка України - 2009. - №4 - с. 23-36.
27. Пронина В.М. Методика анализа экспортных и импортных операций предприятия // Новая наука: От идеи к результату. 2016. № 1-1 (60). С. 206.

28. Метод SWOT аналіза в стратегічному управлінні Електронний ресурс – Режим доступу: <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/swot/>
29. Панкратов, Ф.Г. Коммерческая деятельность: учебное пособие / Ф.Г. Панкратов, Р.К. Серегина. – М.: Маркетинг, 2006. – 579 с.
30. Руденко Л.В. Розрахункові та кредитні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства: Підручник. - К.: Лібра, 2002. – 304 с.
31. Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр». Електронний ресурс – Режим доступу: <https://epicentrk.ua/>
32. Голиков Е.А. Оптовая торговля. Менеджмент. Маркетинг. Логистика. Финансы. Безопасность. Экзамен, 2004, с. 56-112.
33. Олейников А. Посткризисный обзор развития рынка DIY Украины. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://inventure.com.ua/main/analytics/analysis/postkrisisnyi-obzor-razvitiya-rynka-diy>
34. Шуміло О. С. Динаміка сучасного розвитку підприємств роздрібно́ї торгівлі в Україні. Бізнес Інформ. 2014. № 11. С. 171–176
35. Асоціація ритейлерів України. Топ-30 продуктивних мереж по обороту, найприбутковіші ТРЦ і інші лідери ринку. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://rau.ua/novyni/top-30/>
36. Офіційний сайт Асоціації ритейлерів України. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://rau.com.ua/>
37. Внутрішня звітність ПАТ «Одескабель». 2015-2019 рр.
38. Commercial Property. DIY: український профіль зарубіжного формату. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://commercialproperty.ua/cp-articles/diy-ukrainskiy-profil-zarubezhnogo-formata/>
39. База даних і система аналітики публічних закупівель ProZorro. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://clarity-project.info/tenderer/32490244>

40. Хруцкий В.Е., Корнеева И.В. Современный маркетинг: настольная книга по исследованию рынка. – М., Финансы и статистика, 2002. 325 с.
41. Сайт «Ритейл в Украине». Как карантин повлиял на ритейлеров, которые работают на рынке Украины. Электронный ресурс – Режим доступа:<https://ua-retail.com/2020/05/kak-karantin-povliyal-na-ritejlerov-kotorye-rabotayut-na-rynke-ukrainy/>
42. Ритейл в Україні - Все про роздрібну торгівлю. 2004-2020. ЕБРР: кризис может привести к пересмотру многими компаниями цепочек поставок и это – шанс для Украины. Электронный ресурс – Режим доступа: <https://ua-retail.com/2020/05/ebr-r-krizis-mozhet-privesti-k-peresmotru-mnogimi-kompaniyami-cepochek-postavok-i-eto-shans-dlya-ukrainy/>
43. Комерційна діяльність: Підручник./За ред. проф. В.В. Апопія – К 63. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К: Знання, 2010 - 558 с.
44. Ритейл в Україні - Все про роздрібну торгівлю. 2004-2020. Омниканальность – новая норма. Пандемия и карантин ускорили диджитализацию ритейла в Украине. Электронный ресурс – Режим доступа: <https://retailers.ua/news/tehnologii/10947-omnikanalnost--novaya-norma-pandemiya-i-karantin-uskorili-didjitalizatsiyu-riteyla>
45. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов /Под общ. и науч. ред. проф. В.И. Сергеева.– М.: ИНФРА-М, 2005.–976 с.
46. Шереметинська, О. В. Стимулювання збуту : заходи та засоби, які допомагають при формуванні маркетингової діяльності підприємства при здійсненні ЗЕД [Електронний ресурс] / О. Шереметинська, Ю. Невмержицька // Ефективна економіка. – 2016. – № 2. – Режим доступу: – <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4785>.
47. Радионов А.Р., Радионов Р.А. Менеджмент: Нормирование и управление производственными запасами и оборотными средствами предприятия. – М.: Экономика, 2005, 381с.

48. Логистика снабжения : учебник для бакалавриата и магистратуры / В. И. Сергеев, И. П. Эльяшевич ; под общ. ред. В. И. Сергеева. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2014. — 523 с.
49. Комерційна діяльність: Підручник./За ред.. проф. В,В, Апопія – К 63. Вид. 2-ге, перероб. І доп. – К: Знання, 2010 - 558 с.
50. Вавдійчик І.М. Особливості застосування електронних торгових майданчиків при виборі постачальників товарних ресурсів / І.М. Вавдійчик // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матеріали VIII Міжнар. бізнес-форуму, (м. Київ, 19 берез. 2015 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С. 42-44
51. Роль маркетингу в активізації торговельного посередництва на ринку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/489>
52. Новые тренды и подходы в ЗЭД. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://consulting.kpd.ua/order/?ch=pdf>.
53. Корнеева Е.И. Финансовое управление закупками в торговых организациях // Финансовий менеджмент - №2. – 2001, с. 97-106.
54. Balanced Scorecard без секретов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.iteam.ru/balanced-scorecard-bez-sekretov/>